telka byla sama podezřelá z trestného činu, nemůže ani o této skutkové podstatě býti řeči, když vinník není povinen se doznati k vině a nesmí býti také nějakým způsobem donucován k doznání (§ 202 tr. ř.).

Pokud jde o odsouzení stěžovatelčino pro zločin podvodu ucházením se o křivé svědectví, platí tytéž úvahy, že nemůže zde jíti o zločin podvodu. Podle formálně bezvadného rozsudkového zjištění naváděla stěžovatelka třetí osobu, totiž N., k tomu, aby vědomě před vojenským prokurátorem udala nepravdu, kteréžto její působení zůstalo však bez výsledku. Toto jednání stěžovatelčino, jež není beztrestné, když zákon nedovoluje, aby někdo naváděl ke své obraně třetí osobu k trestnému činu, naplňuje jak po objektivní, tak po subjektivní stránce podstatu nedokonaného svádění k přestupku podle §§ 9, 205, 461 tr. z.

Trpí podle toho rozsudek v příčině výroku, jímž stěžovatelka byla uznána vinnou zločinem podvodu křivým svědectvím, důvodem zmatečnosti podle § 281, č. 9 a) tr. ř. a v příčině zločinu podvodu ucházením se o křivé svědectví důvodem zmatečnosti podle § 281, čís. 10 tr. ř. a bylo proto rozsudek z moci úřední podle § 290, odst. 1 tr ř. zrušiti a rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 6350.

Obilní společnost je veřejným ústavem ve smyslu § 199, písm. d) tr. zák.; její kontrolní známky požívají ochrany podle § 199, písm. d) tr. zák.

(Rozh. ze dne 14. června 1939, Zm II 38/39.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal v neveřejném sedění o zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu, jímž byli obžalovaní A., B., C., D. zproštěni podle § 259, čís. 2 tr. ř. obžaloby pro zločin podvodu ve smyslu §§ 197, 199, písm. d) tr. z., takto právem:

Zmateční stížnosti státního zastupitelství se, pokud čelí proti výroku zprošťujícímu obžalované A., C. a D., vyhovuje, napadený rozsudek se v tomto výroku zrušuje jako zmatečný a věc se vrací soudu prvé stolice, aby ji znovu projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost státního zastupitelství je plně odůvodněna již pokud s hlediska důvodu zmatečnosti podle § 281, čís. 9 a) tr. ř. dovozuje právní mylnost názoru, že Obilní společnost nelze považovati za veřejný ústav ve smyslu § 199, písm. d) tr. z., jímž nalézací soud odůvodňuje svůj zprošťující výrok. Nalézací soud vyslovil sice, že zákonodárství, tudíž stát, utvořilo Obilní společnost k provedení tak zvaného plánovitého hospodářství obilím, moukou atd. a že vzneslo na ni celou řadu úkolů veřejné správy v oboru hospodářském, ale z toho, že ustanovilo

Obilní společnost jako soukromou akciovou společnost obchodního práva, aniž se stát nebo nějaký veřejnoprávní svazek stal jejím členem nebo společníkem, dovozuje poukazem na rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 6012 Sb. n. s., že Obilní společnost není povahy veřejnoprávní. Na podporu tohoto svého názoru uvádí nalézací soud dále, že Obilní společnost dala si své kontrolní známky zapsati do známkového rejstříku u obchodní a živnostenské komory v Praze podle zákona čís. 19/1890 ř. z.

Leč nalézací soud přehlíží, že se rozhodnutí čís. 6012 Sb. n. s., které řeší zcela jinou otázku, totiž zda Obilní společnost požívá ochrany cti podle zákona o ochraně cti čís. 108/1933 Sb. z. a n., omezilo pouze na zkoumání, zda možno považovati Obilní společnost za korporaci zákonně uznanou (§ 5, odst. 1, č. 3 uvedeného zákona) nebo za úřad nebo sbor, který je po zákonu povolán k výkonu veřejné správy (§ 5, odst. 1, č. 1 téhož zákona), což vyloučilo s poukazem na formální postavení Obilní společnosti jako akciové společnosti obchodního práva v právním řádě. V souzeném případě jde však o otázku, zda kontrolní známky Obilní společnosti požívají zvýšené ochrany podle § 199, písm. d) tr. z. Tuto poskytuje zákon nejen veřejným listinám, vystaveným veřejným úřadem nebo osobou zákonem zvlášť k tomu ustanovenou v oboru jich působnosti, nýbrž i koikům, pečetím a známkám veřejných ústavů. Za veřejné ústavy v tomto smyslu nutno pak považovati nejen úřady, nýbrž i podniky, které slouží veřejným zájmům, na př. soukromé železnice sloužící veřejné dopravě (Altmann I., str. 577, rozh. č. 3889 vid. sb.). Pro pojem veřejnosti ústavu ve smyslu § 199, písm. d) tr. z. rozhoduje proto jediné, zda ústav slouží podle své povahy a svého zřízení a účelu veřejným zájmům; jeho formální postavení v právním řádě nerozhoduje.

Článkem I zákona ze dne 21. června 1934, čís. 109 Sb. z. a n., kterým se mění zákony o mimořádné moci nařizovací čís. 95/1933 Sb. z. a n. a čís. 206/1933 Sb. z. a n., byla vláda zmocněna mimo jiné, aby učinila opatření k odvrácení nebo zmírnění škod a poruch hospodářského života, zejména přiměřenou úpravou poměrů cenových a výrobních, oběhu, spotřeby, úvěru atd., a to i tehdy, když by jinak bylo třeba zákona, vyjímaje zákonnou úpravu měny a ukládání neb zvyšování daní. Toto zmocnění bylo pak zákonem ze dne 26. června 1935, čís. 131 Sb. z. a n. prodlouženo do 30. června 1936 a zákonem ze 17. června 1936, čís. 163 Sb. z. a n. do 30. června 1937.

Na základě článku I zmocňovacího zákona čís. 109/1934 Sb. z. a n., který nabyl účinnosti dnem 1. července 1934, bylo vydáno vládní nařízení z 13. července 1934, čís. 137 Sb. z. a n., nabyvší podle § 43 účinnosti dnem vyhlášení, t. j. dnem 14. července 1934, jímž se upravuje obchod s obilím, moukou a mlýnskými výrobky a některými krmivy. Toto vládní nařízení, které bylo dalšími vládními nařízeními doplňováno jak co do obsahu, tak i co do doby platnosti (čís. 152/1935 Sb. z. a n., čís. 219/1936 Sb. z. a n.), je jednou z řady norem, jimiž stát v poslední době zahrnuje mezi své úkoly také opatření, jež mají směřovati k odvrá-

cení neb ke zmírnění škod a poruch hospodářského života. Tím se stává výkon oněch norem věcí veřejné správy. Nutno proto úpravu obchodu s obilím, moukou, mlýnskými výrobky a některými krmivy vůbec, jak byla zavedena vládním nařízením čís. 137/1934 Sb. z. a n. a která se rovná zavedení státně řízeného hospodářství v tomto oboru v zájmu celostátním a veřejném, považovati za obstarávání věcí veřejné správy. K provádění tohoto státně řízeného hospodářství zřídil stát vládním nařízením ze dne 13. července 1934, čís. 137 Sb. z. a n. právě Obilní společnost, které udělil výhradně právo vykupovati od zemědělců obilí domácího původu, dovážeti z ciziny obilí a mouku, prodávati vykoupené a dovezené obilí a dovezenou mouku a uložil jí povinnost pečovati o dostatečné zásobování obyvatelstva obilím a moukou (§ 5 uved. vlád. nař. ve znění vyhlášky č. 220/1936 Sb. z. a n.). Stát se sice přímo neúčastní obchodů společnosti, ale vzhledem k důležitosti svěřeného oboru veřejné správy určil sám stanovy společnosti (příloha uvedeného vládního nařízení), vyhradil si právo dávati společnosti všeobecné a zvláštní příkazy (§ 14 tohoto vlád. nař.) a vyhradil si státní dozor na společnost zvláštním vládním komisařem a s hlediska resortní působnosti zástupci dotčených ministerstev (§ 35 téhož vlád. nař.), na jednotlivé úkony společnosti pak okresními úřady (na př. §§ 28, 29 uved. vlád. nař.) a na hospodaření společnosti orgány ministerstva financí (§ 14 vlád. nař.). Společnost musí dále předkládati předepsané výkazy, uzávěrky účtů a zprávy o celoročních výsledcích svého hospodaření ministerstvům zemědělství a financí a nejvyššímu účetnímu kontrolnímu úřadu (§ 14 vlád. nař.). Stát nahradí společnosti ztráty vzniklé z obchodů provedených na příkaz vlády, pokud nebudou uhrazeny z reservního fondu společnosti (§ 13 vlád. nař.). Vyhlášky společnosti se uveřejňují v Úředním listě (§ 6 stanov). Tím, že stát za účelem plnění svých úkolů a cílů uznal za vhodné zříditi pro státně řízené hospodářství s obilím a mlýnskými výrobky zvláštní Obilní společnost, propůjčil již tím samým této činnosti povahu obstarávání věcí veřejné správy a společnosti samé povahu ústavu veřejného. Tuto povahu neubírá Obilní společnosti ani skutečnost, že své úkoly provádí podle obchodních zásad (§ 11 vlád. nařízení). Tím méně lze to dovozovati ze skutečnosti, že Obilní společnost dala své kontrolní známky zapsati do známkového rejstříku u Obchodní a živnostenské komory v Praze podle zákona čís. 19/1890 ř. z., zvláště když podle § 23 tohoto zákona použitím trestní sankce podle tohoto zákonného ustanovení není vyloučeno, aby se zároveň užilo přísnějších ustanovení obecného zákoníka trestního, zejména ustanovení o zločinu podvodu (§§ 197 a násl. tr. z.).

Upřel-li nalézací soud přes to Obilní společnosti povahu veřejného ústavu ve smyslu § 199, písm. d) tr. z., učinil tak právně mylně a zatížil rozsudek v tomto směru zmatkem podle § 281, čís. 9 a) tr. ř. Odůvodněné zmateční stížnosti státního zastupitelství bylo proto již z tohoto důvodu vyhověno a zprošťující výrok zrušen, aniž bylo třeba se obírati dalšími uplatňovanými zmatky.

Že šlo o takové kontrolní známky, jaké má na mysli § 199, písm. d) tr. z., nalézací soud dovodil správně a odpovídá to též ustanovení § 15

vlád. nař. ze dne 20. července 1935, č. 168 Sb. z. a n., podle kterého nesmí býti bez těchto známek (plomb) z mlýna vyklizeno zboží, na jehož označení byly známky vydány. Přes to nebylo možno rozhodnouti ihned ve věci samé podle § 288, odst. 2, čís. 3 tr. ř., poněvadž se nalézací soud při svém mylném právním stanovisku neobíral vůbec otázkou subjektivního zavinění, pokud jde o zločin podle § 199, písm. d) tr. z., t. j. zda obžalovaní jednali v úmyslu poškoditi Obilní společnost nebo stát na jejich právech, a ježto nejsou též v napadeném rozsudku obsažena žádná zjištění, z nichž by se dalo dovoditi, zda se uvedení v omyl podařilo (dokonaný zločin podle §§ 197, 199, písm. d) tr. z.), či nedošlo-li k němu pro některou z příčin uvedených v § 8 tr. z. (pokus tohoto zločinu). Bylo proto věc vrátiti nalézacímu soudu, aby ji znovu projednal a rozhodl.

Čís. 6351.

K § 320, odst. 1 a § 323, odst. 3, věta 2 tr. ř.:

Předpoklady pro dání dodatkové kontrolní a eventuální otázky porotcům.

K § 125 tr. zák.:

Skutečně vykonané násilí musí býti sice takové, že se od napadené nelze nadíti, aby odporovala, není však třeba, aby odpor byl vůbec nemožný; stačí když žena upustí od odporu vidouc jeho marnost.

(Rozh. ze dne 8. července 1939, Zm I 232/39.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu jako porotního soudu, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem násilného smilstva podle § 125 tr. z.

Z důvodů:

Zmateční stížnosti, dovolávající se číselně důvodu zmatečnosti podle § 344, čís. 5 tr. ř., svým obsahem však vskutku uplatňující důvod zmatečnosti podle § 344, čís. 6 tr. ř., nelze v žádném směru přiznati úspěch.

Podle § 323, odst. 3, věty 2 tr. ř. mohou strany žádati v případě, že porotci přisvědčí k některé otázce, aby byla dána dodatečná otázka, jejímž účelem jest uvésti nějaký v otázku pojatý znak zákonný ve skutkový poměr se znakem tím se srovnávající (dodatková otázka kontrolní). Soud nesmí odmítnouti žádost stran, leč jen tehdy, kdyby otázka vybočovala z mezí, vytknutých v uvedeném předpisu, nebo jinak zřejmě nevyhovovala jeho účelu, jímž je poskytnutí možnosti přezkoumati výrok porotců po stránce právní. Kontrolní otázka, navržená obhájcem stěžovatelovým u hlavního přelíčení, nevyhovovala účelu sledovanému ve zmíněném předpisu a právem ji proto soudní sbor porotní zamítl.